

Baltijas Semkopis.

Apsteļams:

Redakcijas mājā, Jelgavā, Katoku-ēlā № 2.
Rīgā: Schillinga, Kapteina un Lūgava grahmatu-
bobis un pee kopmana Verchendorff, piļš. Katku-ēlā
№ 13. Rītās piļšētās: wiņas grahmatu-bobis.
Uf lauceem: pee pagasta-waldehm, mahjitateem,
skolotajeem, 2c.

4. gads.

Rīgā, tani 8. nowembri.

Makfa:

Ar Peelikumu: par gadu 8 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 f.
Bez Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f.
Par peesuhitšanu ar pastu uf katru esemplari, ween'
alga waj ar jeb bes Peelikuma, jamaļa 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. Sludinajumu s peenem wiņas
apsteļamās weetas pret 8 kap. par šķku rindam.

№ 45. Lihds ar Baltijas Semkopi il nedelas isnahf Peelikums ar stahsteem un derigu laifa-kawekli; **1878.**
makfa 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

Original-stahsti Latweeschu waloda.

Rā zeen. lasitajeem sinams „Balt. Semk.” redakcija issolijust
600 rublu goda-algās par original-stahsteem. Esuhititi ir schahdi
original-stahsti:

- 1) „Austars.” Stahsts ij Kurjemes leelkungu laikeem.
- 2) „Mans gods.” Original-stahsts.
- 3) „Tantas diecmas.” Original-stahsts ij Baltijas dšihwes.
- 4) „Wihlestibas skandiba” jeb: „Grehtu nopelns ir nahwe.” Original-
stahstinsch.
- 5) „Majs spreesch kehpi, leels širdi.” Original-stahstinsch.
- 6) „Wiskuma Behrsina apseewoschanahs.”

Daschi esuhititaji wehlejuschees, lai wimu rakstus preelisch spree-
duma ne-issludina.

Redakcija nu usajzinahs spreedejus, lai tee eezet efekutiwu ko-
miteju un ussahf sawu teefneschu-darbu.

Wiskus schos stahstus nahfoscha gada nodrukahs „Balt. Semkopa”
peelikuma, ja tee pehz komitejas spreeduma buhs ispelniujschees goda-algas.
Bes scheem redakcijai ir peesuhititi pa datai loti jauku stahstu tulkojumi.

Uf wisu wihsi redakcija sawu solischanu warehs ispidit un sawa
paleelinata peelikuma zeen. lasitajeem pasneegt stahstus, kas tif pat ra-
ihkami, ka derigi širds isglitibai un prahta zilafchanai. Stahsti, kas
ar scheem noluskeem nesaeetahs, bes schelastibas teel atraiditi, jo tifa
uf tahdu wihsi scho rakstneezibas nodaku pamasam pazels tani weeta,
kas tai peenahlahs.

Saimneezibas nodaka.

Lopu mitinaschana.

Wehls rudens jau pee durwihm, lopinus gan wehl schur un tur
dzen gands, bet tur wini pilnigas pahrtikas tomehr wairs ne-atrod, ta
ka rihdōs un walarōs jau kahda druska ehdamā ja-atmet. Drihs ween
buhš ari ta deena klah, kur lopineem buhs seemas mitelli ja-eerahda
un par wineem wairaf jagahda un jaruhpejahs, ne ka lihds schim.
Scho eewehrodams scheit pasneedsu mihleem tauteescheem un amata
beedreem kahdus padomus par lopu kopschanu nahfoscha seemas laika.

Pee muhsu mahju-lopū tureschanas un kopschanas, lai wini is-
dotos katram par preeku, nestu ihstu labumu un wairotu muhsu eenahf-
schanas, ja-eewehro uszihitigi ween wisi ahrijischee gaisa eespaidi, ka:
filtums, aulsums, slapjums, saufums un gaischums. It ihpachi uf
scho buhschanu ir jaluhko, komehr lopi stahw stali. Staleem newaijaga
buht nei pa auksteem, nedš ari pa filteem. Tas derigakais filtums
stalōs ir 10 lihds 12 grahdeem R. Dauds mehginajumi ir peerahdi-
jusch, ka p. peem. gowis dewa masaf peena, tif lihds ka stalis bija
aukstahs jeb filtahs par 12 grahdeem. Katram stalin waijaga buht ta
eetaistam, ka tani arweenu war eekluht skaidrs gais; jo slihts, netihš
gaisš skahde loti daudš lopu weselibai. Lopi, ja tos slihta laika tura
aukstōs, drehgnōs stalōs, pat pee labata ehdamā nelahga isskatahs.
Aukstōs stalōs lopi ehb loti daudš wairaf, ne ka fildōs, bes ka wini
paliktu labaki jeb brangaki, tadeht ka lopa meefas isleetā leelu datu

ehdamā preefisch waijadšiga filtuma radischanas. Aukstōs stalōs nam
wis lopam ihša, gludena spalwa, kas ta wisdroshaka leeziba no lopa
brangunia un weselibas, bet wina ahda sawelshahs wairaf kopā, paleef
beefaka un taulihds ari spalwa garata, rupjaka un ispuhrust. Tapat
ari leelaks filtums par 15 grahdeem R. lopeem ir neweseligš, wini
tah ehb daudš masaf ne ka waijadšigs, ahda pa daudš issteepjahš un
top loti glehwa. Tawku wairoshchanahs un peenadoschana mahnjahs.
Zaur lopu iwihšchanu, kas pa daudš fildōs stalōs beefchi noteef, lopa
ahda top loti juhteliga un wairiga pret aukstumu, ta ka masafa sajal-
deschanahs top daschadahm šlimibahm par zehloni. Rā eewehrojumi
mahza, buhs usturet filtumu: širgu un gowju stalōs 12, aitu stalōs 8
lihds 10 un zuhlu stalōs lihds 8 grahdeem R.; tas ir tas weseligakais
un derigakais filtuma mehrs.

Tihrs, puslihds faufs gaisš preefisch muhsu mahju lopu labas
isdochanahs ir no leela swara. Stalōs, kur daudš lopu beefi stahw
kopā, un kurdš ir daudš puhstoschu lopu-iskahrnijumu, daudšreis izetahs
slihts, netihš gaisš, kas maitā lopu weselibu, it ihpachi azis un plau-
schus. Tadeht ir jaruhpejahš par skaidru, friichu gaisu stalōs.

Gaischums ari isdara leelu eespaidu uf muhsu mahju lopeem.
Sirgeem un waišlas lopeem gaischums ir nepeezeeschams, kad grib lai
tee pee weselibas usturahs un labi isdodahs. Turpretim tumšchi stali
ir tifa derigi barojameem lopeem. Pee laba laifa ir loti derigi, kad
jauuns lopus alahš islahsch lauka, lai iskrejahs un issaipa lozektus,
zaur ko wineem attihstiba labaki weizahs wišōs meefas pantōs.

Tihribu waijaga pee muhsu lopu tureschanas katrā laika, jo tihri-
bas mihstochana ir atrodama pee katra lopa. Saw'wala jeb uf gani-
bahm wini ne kad nenokshahs. Wini ujmeklē alahš to tihrato un
saujako gulasweetu un tihrijahs zaur bersechanos, laisichanu 2c. Kad
ahda un spalwa lopam tihra, tad tas ir wesels un jautris. Tadeht
par stali peeseeteem lopeem waijaga ruhpiigi gahdat, ka teem-pee laba
ehdamā ari netruhtst filtuma, gaischuma, skaidra gaisa un tihribas.
Pee tihribas stali peeder ari širgu un gowju puzechana un futafchana
jo wezs sakams wahrds mahza: „Labi futats ir pusei barots.” Zaur
to, ka lopu tura kahrtigi un tihru, pamudina wisu organisma darbibu,
it ihpachi zaur ahdas tihrischanu no nesklaidribas un blangsnahm, zaur
ko ari top ustureta labaka ahdas istwaitochana.

Tahlat ir ja-eewehro pee lopu kopschanas stali:

- a) Lopu ehdinafchana jeb barofchana ar kahrtigu laifa eedafschanu un
- b) dširdischana.

Pehz tam, kad ehdamajs pehz labuma un wairuma preefisch wijas
seemas ir aprehkinats, ka ari preefisch katras deenas eedalits, tad ir
deenischkigs barofchanas jeb ehdinafchanas laiks ja-eedala weenlihdsigi
un riktigi, jo ne wis daudš baribas ween, bet laba un kahrtiga baro-
schana lopus dara brangus. Zif daudš baribas lopam uf reisi jadod,
tas janofwer pee lopeem un baribas, tas ir, kahdi tee lopi un kahda
ta bariba. Pilniga lopa peebarofchana ir nepeezeeschami waijadšiga;
kad winsch dabon pee saufas ari labu sahligu baribu, ka: kartupekus,
rahzenus, skahbseenu 2c., tad war barot par deenu 6 lihds 8 reifas,
if pehz 2 waj 3 stundahm. Ir turpretim bariba saufa un gruhiti sa-
wahrama, ka: wezs seens, salmi, pelus u. t. t., tad peetiks ar 3 baro-
schanas laikeem deenā, jo lopeem tad ir waijadšigs masakais 5 lihds 6

stundas, kamehr wini baribu pilnigi sagremo un sawahra. Kats baribas demums drihst tifat til leels buht, ka to lops us reisu war apeshi. Pahri palifushais, apdwafotais ebdamojs jeb bariba lopeem reebjajs, wini wairs to ne-ehd. Masafas dakas un wairaf reijas dotu baribu skaidraki un labaki no-ehd, ne ka kad us weenu reisi pulku noleel preefscha. Lopi ari ehd daudj mihlaki masus baribas demums wairaf reises weenpakaf otram, ne ka pulku us reisu. Peedfihwojumi ari mahza, ka kad pulku baribas us reisu leel preefscha, daudj wairaf top isschlehdrehts, ne ka kad to paschu wairumu masafas dakas dod wairaf reises.

Katra baribas pahrmainischana nedrihst notift us reisu un peepeschi, ta ja-isdara pamasitinam, lai lopi pee tahs peeron. Ja scho buhschanu ne-eewehro, tad daudj reij isjelahs flimibas, it ihpaschi rudeni un pawafari pee pahrmainischanas no ganibas stali un no stafa us ganibahm. Tapat ari ir loti smahdejama buhschana, kad lopeem kahdu laiku pahrpilnigi baribu preefscha met un tad us reisi baribas wairumu pamasina, pehz kahda laika dod atfal wairaf u. t. t.

Ari dsirdinaschana ir no leela swara pee lopfopibas, jo bes uhdens ne weens stahds newar augt, bet wehl masaf kufstons dsihwot. Tadehl pee labafas faufas baribas, bes kahrtigas dsirdinaschanas, lai ne weens no saweem lopeem preeku negaida. Wif dsihwi radijumi pagehr pee dsihwibas ustureschanas, bes baribas, ari sinamu mehru uhdena. Schim uhdena mehram jabuht nu leelafam jeb masafam pehz tahm baribas weelafam, no kurahm katra dsihwneeks nem sawu pahrtischanu, ka ari pehz latra dsihwneeka meefas buhwes.

Dsirdinaschana ar skaidru uhdeni ir lopu meselibai loti deriga. Ja teel barots ar labu, faufu ehdamo, tad peeteel dsirdischana skaidris uhdens. Pee fliktas, wahjas baribas, sinams geld dot miltu jeb klju-dschreenu. Pee filta laika jeb filtafods statods lopi pagehr wairaf dschreenu, ne ka auksta laika un aukstods statods. No loti auksta uhdena seemas laika flauzamas gowis jafarga; loti aukstis uhdens masina peena doschanu tahda pat mehra, ka auksti stali un ir ari pa dakai newefeligs. Sirgi un aitas nemihl uhdena mainischanu, tapat ari netihru uhdeni. Neskafdrs, stahwofsch un purwa-uhdens rada pee lopeem flimibas, kad wineem ilgafu laiku no ta jadsch.

Dikai no derigeem, labi kopteem lopeem, semkopim eenahfschanas war rastees, winam wajaga sawus lopinus mihlet, katra sawas azis paturet, wina dabu eewehrot un pehz eespehschanas us to labako kopt. Nederigus un fliktas fugas lopus nebuhs turet, jo no wezeem jeb fliktas fugas lopeem nesagaidih muhscham neweens ne kahda labuma, tee ir til baribas issklaudeji. Dajchs labs semkopis brihnahs wehl schodeen, ka winam pee wislabafas baribas un leela lopu bara ne til daudj peena, wilnas un tauku ne-ijnahf, zil preefsch faimes wajadsigs.

Zaur ko gan tas nahf? Tahdam semkopim lihds schim wehl naw bijuse azs preefsch saweem lopeem. Winam pascham naw patifschanas ar lopineem publetees — ta jau ir fainneezes darischana. Saimneezei atfal naw til daudj wafas, tai jakopj behrni, jagahda par asaidu, launagu un wafarinahm un tahda wihse winai naw eespehsjams, labafus waislas lopus eegahdatees un kahrtibu pee lopu kopischanas usturet, ja pats fainneeks us to neleel ne kahda swara. Ka tas tihra pateesiba ir, to redsam pee daudj semkopjeem, fainneekeem, kas loti knapi jeb it nenas leellopus neaudsina. Kad goms jau bes sobeem jeb zitadi ka apflahbeta, tad to isdod Maufschelim jeb Jofim, aifbrauz us weenu waj ottru tirgu, nopehrf kahdu zitu, jaunafu brahfa gowi jeb bulemu un tura to atfal gadeem. Tahdas weetas wisa lopu kopischana stahw deenestneeku rofas, ka nu schee eedomajajs, ta padara. Nofweesch lopam daschu reij pa daudj baribas preefscha, kahdu reij atfal pa mas, weenam eeleij fili uhdeni ar wifseem ledus gabaleem, otram ne fo, kas wineem wairaf dakas, kad tifat darbs eet no rofas. Wineem jau ar naw wafas, jastrahda wehl ziti darbi jeb jasteidsjajs pee wafarinahm, lai putra ne-ahdseest. Ta nu paleel lopu kopischana tifat par blafus jeb pastarpas darbu, bes kahdas ihpaschas eewehroschanas. Prafi tahdam semkopim, waj winsch sinahs zil stopu peenu winam schi jeb ta goms demuse, jeb zil dahrgs wina leelais aitu bars, kas wina loti labo seenu un ahbolinu ir patehrejis, jeb zil labibas puhrus winsch us weena jeb otra finenu barofcham istehrejis — teescham, winsch ne fo newarehs atbildet. Winsch ne ka nesinahs, ka un kur wina lopu bariba ir istehreta un kas winam par to eenahzis. Schini buhschana nu ir ihiti ta waina meklejama, kadehl pee mums wehl lopfopiba atrodahs us til sema stahwofka, kur tatschu pee labeem lopeem un prahtigas kopischanas — jo baribas un ganibu pa leelafai dakai naw truhkums — waretu daudj labumu eeguht. Ka — zaur zaurim nemot — muhsu semkopjeem sapraschanas scheit netruhft, to redsam pee laufu kopischanas, kura daschahs fainneezeibahs us to labako teel isdarita. Bet lopu kopischana teel tifat eeskatita par nenowehrschamu launumu, par mehflu fabriki, lai buhtu eespehsjams bagatigo lopu ehdas mehflods pahrehrf. — Laifs gan buhtu, azis atwehrt, scho swarigo fainneezeibas daku gruntigaki eewehrot. Lihds ar eenahfscham wairofchanos ari patifschana rastees us labu lopu audfescham un kopfcham. Ari ta masafa, neezigaka leeta schini buhschana ja-eewehro; nebuhs til daudj palafstees us deenestneekeem, bet pascham jabuht klahf, zil eespehsjams. Saimneekeem ar darbeem un padomu schini leeta jastahw klahf sawahm fainneezehm. Daudj mas ari jaweb rehfinumi par lopu baribu un lopu raschojumeem. Wif schee puhlini, zil teeli tee ari isliktos, ir eespehsjami un isdarami un bes labeem augkeem tee teescham nepalifs. Pogu Janis.

Sadschwe un sniba.

Eewehrojami isgudrojumi.

I. Telefons (tahl-runatajs).

Pee lihdschimigeem telegrafeem nu jau ari isgudroti balfa telegrafi, ko nosauz par telefonu. Kahdu balfu nu telefonu esauz, tahds pats par drahti aistef drahts-gala otra telefona lastite. Ciropu wairaf leeta telegrafi, kas burtu un schimsu fiteenus otra mala aifnefs; turpreti Afija schineeschi telegrafus newar leetat, jo wina raktu walodai naw alfabela (burtu) ka Ciropas un zitahm tautahm; wina raktus un walodu kadehl gruhti eemahjitees, jo ir wairaf ne ka 10 tuhstfostju burtu bildifchu un lihuminu, ko galwa un prahta eelalt un paturet wifai gruhti. Telegrafi weeta tad nu schineeschi isleeta telefonus; tagad jau lihds 500 juhdschu garuma kahdas balfu drahtis jawu jeme issteeufchi, itin ka pee mums telegrafi redsami.

II. Fonografs (balfa raktitajs).

Pee tahdu telefonu dabas-likumeem turedamees, nu atfal kahds Amerikas mahfle-neeks, Edisons wahrda, ir isgudrojis un ari patafstis masu runafschanas maschinite un to nosauzis par fonografu. Fonografs isruna tos paschus wahrdus pakaf, ko laut kureh lastite eerunafis waj esauzis un itin ar tahdu paschu balfu, ka tur esauts. Ta p. p. skaidri war fonograferet: „Labriht, mans kungs, es, kas jaunais fonografs, jums stahdos preefscha.“ — Schi maschinite ir eefneegta Franzijas finibas akademijai, lai finift nobibina, ka ta lastahdita. Amerikaneeschi gribot pat ari tahdus zilwezinsu patafstis, kas runa. Us fonografu patlaben leel jau wifai leelu swaru. Pehz daschu prahtotaju domahm turpmat wajadschot tifat maschina ko esautt jeb eerunaf un tad to wareschot atfal laut kura laika no fonografa dabot sinat. Maschinite ir diwi aparati; weens wifu, kas eerunats un esauts, ufrakta, sinams ar telegrafa burtu-

schimitehm, strihpinahm un punktinahm; otrs aparats atfal schihs schimitehm un strihpinas otra pusje pahrzeht wahrdods, kuras it plahna misina waj kapara mehliste isruna, pehz teem pascheem likumeem, ka p. p. harmonifas stan. Aparats ir weenlahrschi fahstahdits, itin tapat ka telefonu jeb balfa telegrafa, kura ari ir itin plahna kapara plahfina, lihdsiga harmoniku plahfitehm; zaur eerunato balfi schihs teel fahrtizinatatas un fahrebinatatas; pee plahfinas ir peetaifita loti plahna un smalka adatina, kas lihds ar plahfinu schurp turp straidel; adatina pedurahs pee zilinderifcho, kuras atfal wirfu us tam fataifits papihrits apilfts. Kad zilinderi pagrofa, tad adatina wehl strihpinas un punktinas. Ko un ka nu schi telefonu esauz, to paschu wina ari apfihme ar strihpinahm un punktinahm; schihs strihpinas nu faleel burtods un telefons pats par to gahda, ka isnahf otra pusje apraktits papihrits. Scho papihri nu aifnefs tahlumu pee kahda, kam ari kahda maschinite un usleel papihri tahs zilinderim un greefch ar tahdu paschu ahtrummu, pehz pulkstena statotees, ka pirmaf, un maschinite runa un isfata tos paschus teikumus un ar tahdu paschu balfu, ka jau pirmaje kura esauts. Wifu jozigatais ir tas, ka maschinite eesauttee teikumi ar wifu sawu balfu ilgus gadus warot usglabatees, un kad ari pats runatajs jau sen buhtu miris, tad tonehr maschinite pagreedsams, kur ta apfihmeta papihra strehmele zilinderim peelitita, warot dsirdet tos paschus wahrdus un to paschu sawa mihla nomiruschu balfi. — Tahds fonografs esot ari us Peterburgu aifstahfitehm un atronahs Gafsnera k. mahfsligu leetu krahfura (mufsch). — Reist kad pulzinsch kungu un dahmu nostahjusches ap scho jawno maschini, peenahzis ari pats Gafsnera k. pagreedis melboniti un maschinite eesauttufe runat: „Lobwalar, mani kungi un dahmas, es esmu Edisona jaunais fonografs, schodeen es sawu darbu un usdewunnu labi swahdofchu; es katra wahrdimu, ko un ka juhs mand mutite eesautteet waj eerunafet, jums wifseem dsirdot isrunafchu.“ Rehnees kad wehl kungeera pastahfitehm, ka un kur winsch esot zehlees un lastits. Bet til ko maschinite beigufe runat, te kahds prafts bodesfelis Gafsnera k. peelehjis klahf un it bahrgi usfauzis: „Zuhs, Gafsnera k., esat leels krahpneeks; pate maschinite nenas neruna, bet

Wispafrigā dafa.

No Tehrpatas.

Atbilde „—s“ un Bertramam uf wīnu raksteeneem „Deep. Pāstneeka“ 33. un 35. num.

(Beigums).

Beidsot B. raksta: „Naw nemas tizams, ka wīseem Tehrpatas Latweeschu studenteem buhs tahda atsihšchana par nopelneem un klaiju ušflaweschānu Latweeschu nopeetnā darba laukā, kahda ir „D“ k., jo tad mehš turpmaš loti maš if Tehrpatas waretum šagaiddit, tad eetu wahrdi un eedomas pahr darbeem, ihštenibu un pateesību.“ Lai gan ne-efam Bertramam ne kahda eemešla demušči, muhs par studenteem turet un tadeht muhs ziteem studenteem pretim šahdit, tad tomehr gribam winam, studentu domas par šcho leetu it labi pašhdami, ari šchini sinā pahrīs wahrdu atbildet. Pateesības zeenitajeem buhdameem, mums ja-apleezina, ka wīšā B. rakstā tiftahš winam laimejees ari weenu pareišu un negreišu domu issazit, proti ka wīseem šchejeenes Latweeschu studenteem pateesī naw tahdas atsihšchanas par nopelneem zc. kā mums. B. par ne-istezānu preeku mums pehz pateesības ari ja-apleezina, ka to škaitlis, kureem lihšj ar wīnu muhsu atsihšchanas truhšt un las nu loti preezajahš, kā ari wīni un wīnu zenteeni (!) reiš eewehroti, ira daudš leelats, ne kā to, kuri muhsu domahm peekriht. Bet tapat pehz pateesības mums ari ja-apleezina, ka šchee wīna isredsetee waroni un šlawencee peekriteji, pee kureem wīnšch apeleerē, ira šawas tautas un walodas nekreetni ašleedseji, tā nosaultee „ka unigee Latweešči,“ kureem tautas dahrgakās mantas, wīnas uš-plaušchāna, pastahwešchāna un labklahšchānahš, kureem tautiško studentu zenteeni un pušlini glušči weenaldšigi bijušči un paleel un kuri tapat kā B., pee wajjadšigās pareišās atsihšchānas, las tautas labumam der, kluht nešpehdami jeb negribedami, eeskata wīnas truhšumu par šawu godu un šlawu. Bet no kura laika un kur tad wīšā pašaulē, beš Leižputrijas, ir nesinašchāna, mulkiba, nesaprašchāna un atsihšchānas truhšums par eewehrojānu un šlawejānu atsihts?! Turpretim tautiške Latweeschu studenti, kuri muhsu atsihšchānai par nopelneem un klaiju ušflaweschānu šchini leetā pilnīgi peekriht, tee lafa ar leelu leelo ihgnumu Bertrama kunnarakštus par nelaikeem, kurus wīni zeenā godā tur; tee eeskata par ne-ašbildinājamu walodas neleetigu walfahšānu, kad B., kurešch ar šinu tiftaudš nepareišibu, ne-peeklahšibu un nepateesību issazijis, wehl ušdrihtstahš tahdus augštus wahrdus kā „ihštenibu“ un „pateesību“ pret mums šawā mutē nemt; tee issaka debšigo wehlešchānos, kaut B. labodamees atgreestos no šawas nošedšības pret godajāmājeem nelaikeem un kaut wīnšch zaur muhsu riindinahm uš peeklahšības lihameem darits usmanigš, wairs nepadaritu tahda leela kauna Latweeschu tautai un amišchneezibai!

Uš B. rakstu „Deep. Pāst.“ 35. num. „par kahdu šgaunu beedribu“ atbildot mums naw wajjadšigs zeen. lašitaju pazeetibu isluhgtees, jo mums ir eespehšjams itiu ihš atbildet, tadeht, ka wīnšch šawu leelo pahrškatihšchānos, „D. P.“ 28. num. šinojot, atsihdams pats wīnu it pareiši pahr labojis. „D. P.“ 28. num. wīnšch šawā „tizibas šwaigsnītē“ šino par beedribu „Ešnišch-literārišche Gešellschāft,“ to tulkodams par „šgaunu mahžitā beedriba.“ Tadeht, ka beedriba ar wahrdu „Ešn. lit. Gešellschāft“ ne kur nepastahw, bija katram žilwekam, las žif ne žif pa wahžifki prot, sem tulkojuma „šgaunu mahžitā beedriba“ tiftai jašaprot pastahwošchā „Gelehrte ešnišche Gešellschāft,“ bet kura atkal ne kad naw, kā Bertrams šino, par „šgaunu tautas gara un prahta išglihtošchānu“ ruhpejušehš. Tē nu škadri redšams, ka wīhram šipri mīsejees. Tagad wīnšch „D. P.“ 35. num. atbildējis, ka wīnšch par ne-efošho „Ešn. lit. Gešellschāft“ šinojot domajis pee beedribas „Eesti Kirjameeste Selts“ bet kuru pa latwifki war weenigi tiftai tulkot „šgaunu rakstuwihru (literatu) beedriba“ un kura pateesī par „šgaunu tautas gara un prahta išglihtošchānu“ ruhpejehš. Mehš ešam ar šchihš beedribas preešchneeka meetneeku, lektoru Dr. M. Weste, jau preešch 3 gadeem pašihšami un šinam tadeht it škadri, ka beedribas statuti (likumi) ira tiftai šgaunu un krewu walodā šarakšiti un ka wīna pate wīsur par „Eesti Kirjameeste Selts“ šauzahš un rakstahš un ira tiftai no Wahžu laifrakšteem, kuri negribējušči šgaunu nosaufuma leetat, nepareiši par „Ešn. lit. Gešellschāft“ eesaukta, kadeht „Deep. Pāstneekam“ naw it ne kahda eemešla šcho nepareišibu un nefahrtibu pakal darit. Beedribā noteek wīšas darishchānas un špreešchānas tiftai šgaunu walodā, tadeht wīna naw ne kahdā wihšē ar „Ešnišch-literārišche Gešellschāft“ (Latweeschu draugu beedriba) šalihššināma, kā B. nepareiši darijis, bet warbuht gan ar „Rig. Latw. beedr. šinibas komišiju.“ Beidsot it laipni luhdšam B., lai jel wīnšch žif ne žif apšehlotos par „Deepajas Pāstneeka“ zeen. lašitajeem un lai wīnšch nahlošcho reiši gribedams par peemešru par „Kalnntušču“ un „Kalnjeemu“ šinot, neštahšia par „Kalnmuškem“ un „Kaledoniju!“

Drojchi zeram, ka ik katram žilwekam islikšees tahš kā pašchās no šewis šaprotamas leetas, par kurahm mums gribot negribot tift gari bija japahrtreez, bet waj ari Bertrams špehs to aptert un no šchihš pateesības pahrleezinātees, par to wīnšch mums šawds pretrakštos deesgan eemešla bewis šipri šchaubitees. T.

Wehštulite zeen. „Walt. Semf.“ redaktora fungam.

Zeen. lungs! Ka dalitas behdas tiftai pusbehdas un daliti preeki diwlahrtigi preeki iraid, tas žums tift pat labi buhs pašihšlams, kā man un ik weenam žitam. Tadeht šinu un ešmu pahrleezinats, ka ari žuhs loti preezājeetees, to šinu šanēndami, ka weens no muhsu ženti-

juhs tiftai runajeet — zaur wehšeru: žuhs ešat wehšera runatajš. “Gan nu Gašnera k. nopušešahš šchim israhdit un isšahšit, ka ir gan pate mašhinite ka runataja, tomehr wihrelis palizis žeti pee šawas eedomas, ka Gašnera k. ešot un ešot pats zaur wehšeru runajis. Kad nu ne kahdā wihšē nešpehja šcho štuhgalmi pahrleezinat, tad Gašnera k. išgahja ahrā uš celas, bet mašhinite wehl pate runaja tahlatu, tad wihrelis gan lah-wahš pahrleezinātees, ka mašhinite ešot la runataja.

III. Mikrofons (balša wairotajš).

Tift to telefoni, fonografi un tahšrunahšchānas štrobi apšweizinati, peenahš atkal jauna šina, ka Amerikā kahds gaisa pehtneeks ari išgudrojis tahšišredšchānas mašhinitē, kuru nosauzis par mikrofonu. Šchis mikrofonš nu aušhm ir tahds pats rihts, kahds ašihm šihkere un paleelinahšchānas glahje. Tas ir tift šmalli mahšhligi taitišs, ka zaur wīnu to klusako išchulstehchānu, lai ari notiftu tahlu, warot jašširbet, proti zaur balša šatrhizinatēem gaisā wīnšchēem, las aušhm teel preewešti. — Mikrofonš warat buhs dattereem derigs preešch plaušchu, širds un ahderu-puštēšchānas šadširdšchānas.

IV. Telemachons.

Edisons, fonografa išgudrotajš, šawā beidšamajā želošchānā uš Kaliforniju Španijas lūnšchu-kalinus apmelledams, dabuja ari eewehrot tahš gruhtības, las tureenes lūnšchu-špribšinatājeem darba-špehla truhšuma deht pee urbšchānas želahš, lai gan turpat tuwumā it štraujas kalna-štraumes bija. Tušlin wīnam ešchahwahš prahta, ka šcho nowahrtā šahwošcho uhdena špehtu zaur elektriziteti waretu pahrwešt uš žitahm weetahm.

Profesors Barkers wīnam uš tam šinoja, ka Wiliams Walase, Italijā, jau preešch šahdeem gadeem ešot uš tahdu pašchu eedomu nahžis un šawā fabrikā, kur wīnšch elektriflās mašhines buhwē, jau labu laiku nodarbojotees gar tahdu rihtu, ar kura patihgu uhdena špehtu zaur elektriziteti ari atštatās weetās waratu isleetat.

Iš Kalifornijas pahrželojis, Edisons pats Walase k. apmelēja un nu dabuja

ar preeku redžet, ka wīnšch (Walase) pa tam šawu rihtu, ko tas par telemachonu nosauza, jau pilnīgi bija pabeidšis un patlaban darbošchānā lizis.

Edisons šcho jauno rihtu tušlin išwehgināja un atrada, ka tas išrahdija 8 elektriflās špīhdumus, las lihššinajahš 4000 šwetšchu-gaišmas špehtam.

Edisons ne-išalāmi preezajahš par šcho jauno išgudrojumu un tušlin aprehšināja, tahdus aplam leelus tabumus tas Amerikas ruhšpneezibā nekšs. Jo zaur šcho rihtu waretu uhdena špehtu no upehm un juhras šintahm juhšiehm tahlu pahrnešt, un proti tā, ka no tahš drahtes ari želā, kur wajjadšigs, špehtu waretu atdot jeb nolitt.

Profesors G. W. Siemens no kēhn. šuības-beedribas Anglijā šawā želošchānā uš Rujorku, ari ar šcho ruhšpneezības panahšumu eepašnees, išsazija šawā rundā, ko tas Glasgowa tureja, ka uhdena špehta pahrwešchānu zaur elektriziteti it drihtsi ari Anglijā buhšchot eewešt. Par Ameriku un tahš uhdens-špehtu wīnšch runāja tā: “Niagaras-rumbas (uhdena-šrišchānas) uhdena wairums, las 150 pehdas uš šemi kriht, itaija 100 nūšonu muzas šundā. Ogļu wairums, las pa gabu buhtu wajjadšigs, lai šcho šwaru tift augštu ušželtu, kā tas kriht, itaifitu 260 miljonu muzu. Kad nu wīš Niagaras-rumbas špehts Amerikas šawenotās walšis waretu tapit pahrnešt, tad tas buhtu tift pat leets, žif wīš mašhīnu špehts pašaulē itaifa.”

Par to, kā tas praktiži buhtu išdaramš zaur telemachonu, šata tā: “No augšchējās rumbas malās top uš apahšchā gulošcha juhras-špergeka renes eetaifitas, las wīnu rumbas uhdeni wada pahr šudmatu riteneem. Šchee riteni mašhīnei dos to špehtu, las ir elektrizitetes štraumē. Šcho štraumi tad waretu zaur wara drahtehm pat tahlakā tahlumā wadit un wīsur leetat, tapat kā tagad gašu.

Walase k. telemachona magnets ešot tift šiprs, ka teem lungeem, las to pahr-luhtojušči, wajjadšejis šawus šabatās pulštēnus žitā weetā atšahš lai tee nepeņemtu magneta špehtu. Išgudrotajš uš tahdu wihš ešot Rangatūl-upes uhdena-špehtu 1/4 juhšsi tahlu pahrwadijis. Ar šcho špehtu peeteelot wīšas tahš šmagās mašhīnēs Walase k. fabrikā wadit, kura 300 wihru šrahdā. Wīšs fabrikis ešot ari turkluht wehl zaur elektriziteti appašimots kā pa deenu.

Edisons žerē Walase išgudrojumu wehl pilnigaku padarit.

Kad tiftai to ween eewehro, las beidšamajā laikā išgudrotš, tad teeshānā naw pahrredšjams, ko žilweka gars ar dabas-šinibu palihgu wehl ne-išgudros, žif tahlu las kluhs dabas-špehtu kalpinahšchānā!

gajeem tautas-behleem un Zuhfu zeen. lapas lihdsstrahdneekem muhsu mihlā nel. Kronwalda Alta grahmatinu „Nationale Bestrebungen“ muhsu dahrgajā tehwu-walodā tulkojis. Lihds šchim tik weenigi es esmu šcha zeen. tulkotaja pateescham gruhtā darba anglus dabujis baudit, jo winsch ir tik laipnis bijis, man wisu sawu manuskriptu jeb rofas-rakstu peesuhitit, un tas puhlinšč winu zauri lasot un teikumam pa teikumam ar originalu falihdsfinot, ir manim tik pat mihlšč un patihlams bijis, kā tee puhlini, kuri man bijušči, kad 1871. g. iseijot un 1872. g. šahkotees, ari man tas preeks bija, mihlajam nelaiķim par rofas-puiņi buht, šcha tulkojuma originalu šarakstot. — Kas tahbu grahmatu nemahs šarakstot jeb, kas wis weeglafs darbs newaid, tikai pahrtulkot, tas sawa labuma un pelnas wis nemeklē. Tadehl mehš, kam nel. Kronwalda tehws sawā dšihwes-laiķā warbuht tik pat tuwu stahwejis, kā zeen. tulkotajam, — mehš winu nemas tik daudš neluhgšim, šcho tulkojumu tautinās raidit, bet tuhđalin tikai pehz ta waizāšim, kā tas wisu-labaf buhtu isđarams. Sewiškā grahmatinā winu nodrukafot, waretu it negaidot šchlehsli un kawelki eerastees, jebšchu ari nemas nedomatam pee sinamā Latinu teikuma: „Et habent sua fata libelli t. i. ari grahmatinahm iraid sawi listeni, kas ari pee Kronwalda tehwa grahmatinas „Tautiški zenteeni“ ir peepildijeess, jo no teem 1000 eksemplareem, kurdš wina tifa drulata, zil man sinams, wehl laba teesfa gut ne-ispahrdota. Tā tad tulkojums, pa šcho zeku tautās eedams rasi wehl mafaf laba panahftu, ne kā grahmatina pati sawdš wahzu šwahrdš ir panahftu; un tā mehš wis labprahť newehletumees! Tadehl gan it weens mihlā nelaiķa zenteenu šaprates un zeenitajs par to Zums, zeen. redaktora L. pateišees, kad Zuhš šcho tulkojumu sawā apgahđa-šchanā nemseet, winu nahkofšā gadā sawas zeen. lapas „peelikumā“ nodrukadami, jo us tahbu wiht ar muhsu mihlā nelaiķa „tautiškeem zenteeneem“ dabuhs eepašhteess tuhstoschi un wini špihdehs, kā šweze, kas is puhra-apafšas isnemta un kultura likta. Bet ja nu kahds domatu, ka šchihs grahmatings satures jau druzin nowezejis, tad tas ar šchahđahm sawahm domahm tikai to apleezinatu, ka winsch muhsu buhšchanas wehl loti maf pašist. Muhsu buhšchanu pašinejam waija-đšehs gan glušchi otradi leezinat, proti ka winas naw wis tam peetu-winajuschahs, ko grahmatina sawā originalā wehlejahs, bet gan drihsaf attuwinajuschahs, un ka tahs pašchas domas, kuras toreis „wezajā“ bija, tagad „jaunajā“ gandrih wehl gaischaki parahđahs; tadehl wehl otrureis par dafschinahm buht, ir šchi grahmatina it kā wafar is špeestawas isnahftu. — Un šchoreis, tehwu walodā, wina bes šchaubišchanahs daudš wairaf augtu panahfs pee ihstineekem un šwešcheem. — Zeredams, ka tillab Zuhš, zeen. redaktora L., kā ari zeen. tulkotajs šchim manahm rindinahm peekritiseet un Zuhš winas ari saweem zeen. lasitajeem pašneegseet, šimejos ar augstzeeniščanu.

Nedafzijas peesihmejumš. — Šchim preekschikunam mehš peekrihtam pilnigi un esam ar mihlu prahťu gatawi, to no sawas pufes ispidit. Šepsejšams mums tas buhs jo weegli zaur to, ka muhsu „Peelikums“ nahkofšā gadā isnahfs daudš leelafā formatā, ne kā šchogad.

Rigas Latweeschu beedribas 10 gadu pastahwibas-swehtki 28. oktobri 1878.

Instituzijas un zilweli mehds ihpaščus swehtkus šwinet, kad tee kahbu laiku padšihwojuschi, tā p. p. 25 un 50 gadu amata-swehtkus, „šudraba“ un „selta-kahjas“ un ž. R. Latw. beedriba tahdus swehtkus šwinejuš jau pehz 10 nobeigteem gadeem. Kad meklejam pehz zehlonā, kadehl tik ahtri, tad to bes šchaubišchanahs atronam tanis sawadās buhšchanās, sem kurahm šchi beedriba zehlušehs, un winas noluhfdš un zenteendš. Wina zehlahs gan ihstā laiķā, bet tadehl ne mafaf sem tik ko pahrwaramahm gruhtibahm neween ekonomiškā, bet it ihpašchi ari šadšihwes šinā, kā to jo šhtaki israhđa jau isg. ned. numurā minetais swehtku-rakstis: „Rigas Latw. beedribas pirmais gadu-đesmits 1868—1878.“ Kas winas noluhfti un zenteeni, to warehs jo škaidraki atšiht neween tapat no šchihs 246 lapu pufes beejas grahmatas, bet ihpašchi ari no turpmaf atšahstihahm šweizinaščanas-runahm un raksteem, kas tē gan buhs ja-ušluhko par tautas-balsu, no kureem wezee Latini fata, tas esot Deewa balšs (Vox populi, vox Dei); jau tadehl, ka šchi balšs ir atškanējuš no malu malahm, „is brihwas kruhts“ bei kahđas speeschanas, bes jeb kuras leelifkas fataišščanahs. Bet eefam

šchihs balšs atbalsu šadširdam un swehtkus aprakstam, mums kahdi wahrdi japeesihme par pašchu beedribu. Kā dafschdeen jaunahm teorijahm (mahzibahm), tā ari Latweeschu beedribai ir sawi pretineeki, jebšchu teem šcheit naw labaka eemesla, ne kā p. p. Kopernikus pašauls-sistema pretineekem, kura dehl Romas inkwišizijas tribunals (mofu- jeb kalla-teesfa) Galileju 1633. g. peespeeda pee wiltigas swehrestibas t. i. peespeeda winu pret pahrlleezinaščanos apšwehreht, ka seme negreeschotees wis ap sawu ašt. Lihdsibās runajot ir R. S. beedribas dehl gan wairaf ne kā weens Gallilejs Galileo ir ahriģi swehrejis pret sawu eelšchigo pahrlleezinaščanos; bet no teem mehš nerumajam, jo winu dehl ne R. Latw. beedriba šagruhs, nedš ari muhsu politifkas-šadšihwes gahjeens usnems zita zela, ne kā wehsturigees apstakli tam nolehmušchi. Dafšit os peeskaita „kaunigajeem Latweescheem“ — mehš winus labprahť peesšchiram teem tautas graudeem, kas uhdeni mesti peld wiršū un tadehl teef pa weegleem atrasti. Pa tam jo wairaf eewehrojami ir tee zilweku-behrni, kas šchini leetā ispidla Romas nelaiķa inkwišizijas-tribunala-zeen. lozeka darbu un taiša tos Gallilejus. Ir tee muhsu attihstibas-wehsture kluhs atšiht par ihšredšcheem un šchaurširdigeem Tomeem, un winu behrni dumsotees par winu atšchagarniško politifu tapat, kā dafšchi ziti par sawu leelo preekschahjeju politifu pagahjuščdš peezdš gadu-šintendš. — It kā toreis, tā ari tagad muhsu kaimindš to „politifu“ taiša wihri, kas aif kofeem newar mešcha eeraudšit jeb kas šewi gribedami usturet zenschahs atipehtot un apspeest sawu no dabas jeb zaur wehstures apstakleem eezelto šargu un usturetaju. Abās reišās bija un ir Latweeschi, kam listens šcho lomū leelajā attihstibas-lugā eerahđijis un abās reišās tee ir turejuschees un turahs kā laumas par saweem politifkeem pretineekem! Šabširdigi lautini, tee Latweeschi! Bet waj nu labširdiba waj zihniņi pašchustureschanahs dehl — weena alga: pret politifku nejehgšchanu pat deewi karo welti. Tadehl ari muhsu noluhlā nebuht nestahw, Latw. beedribas swehtkus aprakstot šchos pašchpretineekus pamahzit jeb atgreet. Kā Theodora Rolanda „wehtulēs par Baltijas šadšihwi“, tā ari šcheitan mums peeteef, preeksch nahkofšcheem laikeem peesihmejet, ka Baltijas šadšihwes-politifu deemschehl daudšrejš wada wihri, kas pret sawu beedri zihnidamees eerotšcha špižo galu greešch pret pašcha ribahm. Scheit mehš gribejahm konstateeret (nodibinat, peerahđit, apleezinat), ka Rigas Latweeschu beedriba ir dabifks walnis pret teem wilneem, no kureem winas pretineekem ir tik loti bail — tik bail! Lautu wineem šcho walni no-ahrdit jeb ari tikai palaišt, kā dafschdeen negahđigs šaimneeks palaišč sawas plawas pluhđinaščanas-walni, tad wini it drihs peldetu pa šcheem wineem un mehš dšeedatum: „Lihgo laiwa us uhdena“.

Tagad aprakstiam swehtkus, tik plaschi un tik ihfi, zil muhsu ap-robeshotā ruhme atļauj.

Jau esam minejuschi, ka beedribas šahle bija jauši puščkota. Ta ir loti leela, šchi šahle, wišā Rigā tikai Wahzu amatneeku beedribas šahle ir leelafa par to; abu namu meistars ir Latweetis, arkitekts J. Baumanis. Šahles widus malā ir teatra škatuwe (bihne). Ta ir puščkota ar dšihweem šakumeem, deenwidu koku-stahdeem, kuru starpā redšam sawa mihlotā Semes-tehwa un Wina Augstās Šaulatas Draudšenes, Wišuschehligās Keišareenes, tehkus. Augšchā wirs škatuwes šarajahs Lihgo šarogs no 1873. gada, kura Waidelotis (muhsu wez-tehwu augstpreesteris) upurē Lihgawas deewei. Ziti šarogi un šakumi puščko šahles šeenas un galeriju — wiša šahle ir swehtku tehrpā, tapat kā ahrpufs tahs preekschnams un trepes. Škatuwet pa labo ir noštahđitas 4 preekschneeku bildes, pa kreiso preekschneezibas un runas-wihru fotografijas, wišas jaukds selta rahmdš. Weeseem, kuru šchoreis daudš wairaf ne kā zidš swehtkds, jo gandrih wišas beedribas Latwijā, fur Latwju mehli loka, ir suhtijuschas weetneekus, sawu mahmukiti apšwezinat, tai laimes wehlet; tai tautas atšihšchanu un zeeniščanu issazit — weeseem mirđi azis, aif preeka špihd waigi. Šchee suhtni šehđ pee ta pašcha galda, fur beedribas preekschneeziba, goda-beedri un goda-weest. Beedribas preekschneeks swehtkus atlahji ar pagaru runu, to beigdams ar laimes wehlešchanu Augstam Kungam un Keišaram, uš ko šapulzejuschees atbild ar deđšigu un trihsšahrtigu hurah, kas pehz Keišara-dšeesmas teef atjaunots. Tad preekschneeks, pašchā augšchgalā pee ihpašcha galda nošehdees un kad waijadšigs pazeldamees, šanem deputazijas, šanem beedribas wahrdā, kas tahm šakams un dođams, un šatrai atbild laipneem wahrdem bet wišai ihfi, jo loti maf walas —

plafchs programs wehl ja-ispilda. Bret pulst. 11. fahthas maltite; pee tahs usdfer laimas. Widsemes gubernatoram, wihze-gubernatoram, goda-weeseem, goda-beedreem, beedribai, preekschneezeibai zc. Wijs tas noteef bedfigi, jautri. Zautrums wairojabs, kad gubernatora funks beedribai Latweeschu waloda wehle labas sekmes un usplaukschanu. Pehz tam runa freewiski jaunais goda-beedris, ihsts stahtsrahts fon Stange, Domenu pahrwaldes presidents. Beedribas preekschneeks wina firsnigos wahrduis isskaidro Latwju waloda. Winsch pateizabs par to godu, kas winam parahbits par usnemfchanu goda-beedra kahrtā un solabs pret Latweescheem buht taifns, labwehligs un minu draugs. Bet Rigas pilsehtas galwa, firmais Bingera funks, wehl naw runajis. Ko winsch, ka pilsehtas representants, schodeen runabs — schodeen, beedribas goda-deena, Latwju tautas preeka-deena, — schodeen, fur winsch aizinats ar labu nodomu, ar fatizigu draudfibu, ar to wehle-fchanos, ka siarp schejeenes tautibahn alasch jo wairaf rastos laba fatifchanahs un meers, — ko winsch schini swariga brihdi fazihis? Wisi ta pee sewim jautā un wisi ir pahrleezinati, ka winsch runats tahda pascha gara, kura winsch aizinats. Winsch pazelabs. Sahle ir basnizas klusums — runabs tas wihrs, ko pilsehtas weetneeki pehz gruhteem zihnineem pee wehle-fchanahm ir eezehlfuschi par pilsehtas galwu. Mums nepeeklahjabs, wina wahrduis grosit jeb wifai ihfi atstahst; mehs tos atstahstifim ta, ka tee runati; mehs to waram, jo mehs schos eewehrojamos wahrduis tuhda efam peefihmejuschi. Tee fkan ta:

„Es noschehloju, nespehdams tani waloda runat, kura gubernatora funks runajis; ari ne tani, kura schis funks, kas man pretim sehdi (us fon Stange f. simehdams), ir runajis. Tadehl es runaschu pa wahzifki, sawa mahtes-waloda. Es wehlos, ka tee eenahzeji Rigā, kas Latweeschu mehle runa, alasch jo wairaf schejeenes pilfioneem peebeedrotos un peeleeotos, un ka tee tad sewi justos laimigus.“

Mums isleekabs, ka scheem wahrdeem ihpascha isskaidrojuma newajaga, ka pilniga kritika tanis jau ir. Mums ari nepeeklahtos, Bingera f. swehtku-runai kritikas mehru peelift; winsch bija aizinats ka pilsehtas galwa, ka goda-weesis, un ka winsch beedribā par tahdu kluwa zeenits, pat ari pehz wina runas, — ta mums ari awises naw japeemirfi, kahdu zeenifchanu mehs winam, ka Baltijas leelafas pilsehtas weetneekam un ka Latweeschu beedribas weefim, efam parahda, lai no Latweescheem ne kad newaretu fazit, la tee pahrlahpj weefibas peeklahjibu. Bet neminetu mehs newaram atstah, ka Bingera f. runa naw wis usluhofjama par tahdu, ar ko ari tee buhtu weenis prahtis, kuru weeta winsch bija nahzis, — winsch runaja pats no sawas pufes, issazija tkai sawas domas par mums un muhsu walodu, — zitu wahrda to runat winam truhfa neween piluwaras, bet ari pasklubinaschanas un eemesla.

Pehz schi wispahriga swehtku-aprafsta nu eewehroffim katru sweizimfchanu un runu fewifschki, jo no tahm wisgaischaki atspihd Latw. beedribas puhlini, darbi un swars muhsu sadfihwe un tautas spreedums par minu paschu. Un karam lasitajam, kas bija aifkawets us swehtkeem aisee, gan nebuhs mihli dsirdet, kas runats un kas runajis jeb rakstijis? Pehz kahrtas eijoscheem mums wehl reis ja-atkatabs us swehtku fahkumu un jallaujabs, ko beedribas preekschneeks jata.

(Us preekschu wehl.)

Daschadas sinas.

No eekschfemes.

Riga. Ir Ridsineek pahrnahkfuschos fareivus fanehmuschki ar leelu leelo patriotifmu, tos pee hahnuschā fanemdami, tad pazeemodami un beidfot Wahzu teatri bes wakfas eelaisdami. Tikai janoschehlo, ka Kreemu jeldati, Wahzu walodas neprafdami, tkai azu-preekus wareja baudit. Sa wehl sagaidamo pulu usnemfchana eetu jo kahrtigi, tad ir dibinajufchs wispahriga swehtku-kontrejo, pee kuras ari E. Plates, J. Baumanis un R. Kalninsch peeder. Dahwagas fanem komiteja, winas lozjelki un awifchu redakzijas. — Isgahjuscho nedel te bija loseschana. Jaunpeenemamee wehlat wakarā pa eelahm darija leelu trofjni, ta ka kahdi 20 no polizejas bija jajanem. — Sdjnis deenas atstabs sawu amatu gubernas schandarmu pahrwaldneeks, general-majoris fon Andrejanoff, un aisees af ahrsemehm. Nigus gabus winsch scho gruhto

amatu godam walfajis un tani ispelnijees, neween wispahrigu usfijibu bet ari mihlestibu. Neskaitamas asaras winsch schaudejis, neskaitameem gruhtdeeneem winsch palihdsjejis, karodams par taifnibu un pateefibu. Winsch atstahj labu peeminu un dsila pateiziba un mihlestiba pawada scho goda-wihru! — Neweselibas dehl winsch jau wairaf reises luhdsis atkaihschanu, bet tikai 20. oktobri sch. g. to dabujis. Kaut winsch ahrsemes, meera dsihwodams, atdabutu dahrgo weselibu, ko winsch tehwijas gruhta deenesta faudejis!

— 24. oktobri wakarā eenahf Jaun-eela desu bodē kahda noplifjufe ubadse un luhdi kahdu dahwanu. Pahrdeweja eedod wezenei desu. „Zil maksā desa?“ jautā ubadse. „Peezi kapeiki,“ teef winai atbildets. „Dodeet man labaf naudu, ta man labaf derehs.“ Ubadjes wehle-fchanahs neteef ispidita un ta iseet lahbedama un schkendedama pa durwihm ahrā. Peeperfchi pahrdeweja dsird, ka pee durwihm teef kahda zeeta leeta peeefweesta. Ahrā isgahjufe wina pahrfsteigta pee durwihm atrod — mirona galwu. Ubadse bija nosudufe.

Si Wez-Peebalgas mums sino par kahdu it jauti isdemuschos tehjas-wakaru, kas 22. oktobri isrihlots tureenes. Kagainu skolā. Des pagasta wezafaja, Korneta-tehwa, swehtdeenas-skolas dsedatajeem un ziteem, wehl ari bijufchi daschi weefi. Pawadijufchi laifu ar derigahm farunahm, ar tautas-dseefmahm un ar daschahm israhdsichanahm. Ir wezais Brenzis (Widsemes senlaifu gehrbā) un Swingulis (pehz jaunās modes gehrbees) naw truhfufchi. Sapulzejuschees ar wisahm isrihofschanahm bijufchi pilnā meera un issazijufchi wehle-fchanos, ka drihf atkal tahds pat jauts wakars kluhtu fataisits. — Kā mehs jau senaf efam peefihmejuschi, Wez-Peebaldsjeefchi tahdas fanahlfchanās stipros dschreenus gandrihf nebuht nebauda; ta ari schoreis bijufi tkai tehja. Zapreezajabs, ka it ihpaschi Wez-Peebaldsjeefchi tantai dod labu preekschfihmi, godigu un derigu fopu-dsifhwi zeldami un sekmedami un zaur to peerahdidami, ka ari lauzineekem ir eespehjams isglichtotus preekus baudit un pee tam gandrihf pa wisam no naudas tehreschanas issargatees.

No Westeenas.*) Kā daschai labai draudsei Widseme un Kurseme ir, ta ari Westeeneescheem lihdi schim Deewa-nams bija pufchfots ar tkai mafahm, flittahm ehrgelenu, fur talab draudjes skolotajam bija janokaujabs ar wisadeem gruhtumeem, ihpaschi pehdeja laifa, dseddaschannu basniza ar sawu balfi ween wadot. Dseddaschannu ar labahm, jautifkanofschahm ehrgelenu pawadot draudse juhtabs pa basnizas-laifu daudi juhfmigala, deembijigala, ne ka bes schim „engelufkanahm,“ tadehl katras draudjes zenschanahs, fewim flitto, maso ehrgelu weeta eegahdat jaunās, labafas, ir teescham teizama. Ta ari Westeeneeschi jau aifpehrn sahka, no zeen. draudjes skolotaja, R. Grimin f. un zeen. dr. mahzitaja, W. Stoll f., usmudinati, kahrot pehz jaunahm basnizas-ehrgelenu. Un us to wineem bija ari itin jauts brihdis: minu Deewa-nams bija nodfihwojis jau weselu gadu-fimteni. Jo waj gan tahda „simts-gadu-deena“ basnizai wehl kahdu jaulaku, derigatu dahwanu jeb atminu war pasneegt, ne ka wezajo, flittajo ehrgelu weeta dot jaunās, teizamas?! Kā domaju, gan nē. Ta tad, ka pats no fewis protams, ari Westeeneeschi schaja isdewiga brihdi sawu nodomu ar preeku ispidija, pee Weiffenborn'a f., ehrgelu-buhwetaja Zehlabstatē, jaunās ehrgeles pafteledami.

Us 30. juliju sch. g. bija nolikta scho jauno ehrgelu eefwehtifschana un garigs konzerts. Ari es neweijos schini deena Westeena nokluht. Un teescham ari neschehloju, ka to bija darijis, jo bija ari teescham jaufa deena, kura daschu jautu eespaidu fanehmu. Gribu ari zeen. „Semf.“ lasitajeem no tam schē kahdu masuminu pasneegt.

Basniza eegahjuscham krita wispirms azis jaunās, leelas ehrgeles, kuras nu Westeenas basnizu pufchlo un kuru eefwehtifschana, ka jau minets, schodeen bija. — Deem-wahrduis, pee kureem peedalijabs 4 mahzitaji: Keepfalmes-Westeenas draudjes mahzitaji, W. Stoll sen. un E. Stoll jun. fungi, Laudonas dr. mahz. R. Vogel f. un Behrfones dr. mahz. A. Anders f., ussahka pirmajs ar runu, kura tas Westeenas draudjes zelschanos un attihstibas-wehsturi preekscha zehla. Si tahs mehs dabujahm dsirdet, ka tagadeja Westeenas draudse peederejufi agraf pa datai pee Ehrglu, pa datai pee Behrfones draudses, bet zaur torei-jeja Westeenas leelkunga Samfon'a gahdaschannu tilufe pehdigi par patfahwigu, fewifschku draudfi pahrwehrsta; tas ari dahwajis mahzitaja-

*) Zaur miseschanos zeta notawets.

muischaj semi. Basniza tapuse jau 7. septembri 1774. gadā eefwehtita, bet nakti no 3. uš 4. janwari 1776. ta nōdegust zaur to, ka no gehrbj-
kambara krahns iszehlfuheš uguns, tā ka tilai pehz septineem grubteem
mehnefcheem basniza bijuse atkal tik taht uštaita, ka tam no jauna
wareja Deewlalposchanu turet. No oktobra 1835. lihds janwarim 1838.
wina bijuse, aifflehgta tadeht ka fahnseenas bijuschas dachās weetas
uš ahru iswehlfuchahs, tā ka tahs bijis waijadfigs pa dala pahrlabot,
pa dala ari gluschi jaunās zelt. — Wezās ehrgeles esot stahwejuschas
tilai 16 gadus, jo wehl tilai 1860. gadā winas tikuschas no draudses
mihlestibas-dahwanahm mantotas. Zaur juntu tezedamais uhdens tahm
esot daudš fahdejis. — Bes ziteem wihreem mahzitajs ari ritmeistaru
H. fon Brümmeri, nelatka Westeenas leelkangu, ka walšs-labdari
gobam peemineja. — Pehz tam tika ehrgeles no ta pascha mahzitaja
frihsweenigā Deewa wahrda eefwehtitas. — Spreidiki tureja Laudonas
mahzitajs par Dahw. 84, 1—9. wahrdeem. — Deewlalposchanu pusch-
loja Westeenas un Leeseres dseefmu-łori zaur sawu tšhetr-balsigu
dseedaschanu.

Pehz Deew-wahrdeem tika no Westeenescheem ar Leesereschu
laipnu peepalihdsibu garigs konzerts dots. Konzertes programs fastah-
weja is 10 numureem, no kureem 6 dseedaschanai un 4 spehleschanai
peekrita, no kureem pehdejem atkal 3 gabalus Leeseres dr. skolotajs
un kora-wadons, Zinselberga k., it jauki nospehleja. Ari Westeenas dr.
skolotajs un kora-wadons, N. Griwina k. rahdija loti leelu weillibu
ehrgelu spehleschanā; tam ir leels musikas talents. Waram no wina
schajā finā daudš ko zeret. Par dseedaschanu jasata, ka abi kori dse-
daja deefgan weilli un juhmigi, tomehr naw ari leedsams, ka Leesereschi
— tā jau sen eestrahdajusches dseedataji — dseedaja jo juhteligaki,
ne tā Westeeneschi. — Pehz konzertes, pee kuras leels pulks kauschu
peedalijahs un kuras eenahkums ari jaunajahm ehrgelēm par labu
nahzis, bija draudses-skolā weefigs-wafars.

Pehdigi lai ari manim wehl buhtu atlauts, kahdu wahrdinu par
schihm Westeenas jaunajahm ehrgelēm teikt. Winas, tā jau minets,
ir buhmetas no Wissenborn'a k. par nepilneem 2000 rubleem un ir
tam, pilnigu pateesibu fakot, loti brangi isdewuschahs. Loti teizams
pee schihm ehrgelēm ir it ihpajchi skanu-rafsturs (charakters), tad katra
tona skana sewischki un pehdigi wiju tonu jaukskanigā harmonija.
Schihš flawejamās ehrgelu ihpajchibas esnu pee dachahm labahm
ehrgelēm, tā p. peem. pee Lubahnas daudsinatahm, pa dala walti
meklejis. Tadeht Westeeneschi par Wissenborn'a k. darbu gan war
loti preezatees un, Wissenborn'a k. ziteem, kam ween schahda strahd-
neeka waijadfigs, par ko ti kreetnu meistaru schint darba-laulā ušlawet.

Westeenas basniza gan ir masina, bet tagad ta tik no ah- tā
no eelšchupuses ir it snuiki istehpta. Wina stahw loti jaukā weeta.
Mosareetis.

Jelgawa. Schololades un tintes fabrikanti Lantowskijs un
Bifops Jelgawā, pagodinati uš Parises pasauls-istahdi ar bronkses me-
daku, par sawu istahdito tinti.

Uškliduschji un fakerti sirgi: 1. oktobri sch. g. ušklidis
Sodes pagasta Pilšabaku mahjā timschi buhkans sirgs, 15 rubl. wehrtis.
Ihpajchneekam japeeteizahs pee tureenes pag. waldes ar waijadfigahm
peerahdischanahm 4 nedelu laikā, no 14. oktobra rehkinot. Sch. g. 11.
oktobri ušklidis uš Rundaes Zehdschun-Simšona mahju ganibahm
bruhns sirgs, ar baltu puenu, 10 g. wezs, 24 rubli wehrtis. Jape-
teizahs lihds sch. g. 22. nowembrim pee tureenes pag. teefas.

16. septembri sch. g. atrasts Chnawas Laugal jainneeka laulā
weens sirgs bes simehm. Japeeteizahs lihds sch. g. 20. nowembrim ar
waijadfigahm peerahdischanahm pee tureenes pag. teefas. Krona-Garoses
pag. teefai, Dobeles aprinki nodots weens fakerts balts sirgs. Weena ašs
sirgam ir akla. Japeeteizahs lihds sch. g. 11. nowembrim pee minetas teefas.

Krona Greenwaldes pag. teefai (Kr. Grünwalde) Bauffas aprinki,
nodots uš zeta fakerts gaischi behrs sirgs, ar masu augumu, leelu blefi
peerē, sedulkas weeta drusku balta spalwa un frehpes uš labo puši.
Japeeteizahs lihds sch. g. 11. nowembrim pee minetas teefas.

Salda. No Kursemes gubernas Pahrwaldes ir par Saldas
meesta preefchneeku apstiprinats kaufmanis Schneebachs un par wina
weetneeku mahju ihpajchneeks Meyers.

Talše. Barons Edgars f. Kleist apstiprinats par Talšu pil-
teefas afesori.

Plukste. Plukstes meera-teefnefis barons Teodors f. Engelhardt
apstiprinats par Plukstes pilsteefas afesori.

Misiones darbs Augsch-Kursēm, S. draudse. Pee mums
ispaudahs wehstis, ka Schihdu garajā nakti esot kahda Schihdeete no-
judust. Domaju ka ir neeki. Teef gan smeeklu deht daudsinats, ka
mineta nakti weens Schihds suhdot; domaju ka no tam buhs zehlfuees
fchi wehstis. Bet ne tā, bija pateesi nosudufe Schihdeete. Winas tehws
dšihwo frogā un bija aifgahjis uš otru frogu pee ziteem Schihdeem
pahtarōs, pa tam fchi projam. Tehws meitu mahjā ne-atrasdams fahf
klauschinat, neween pehz meitas, bet ari pehz nosuduschahm mantahm,
kuru wehrtiba sneedsotees pahri par simtu rublu. Ari dabuja sinat,
ka Schihdeete ar kahdu kaiminds dšihwodamu biketneeku bijuschi pee
St. dšellszela stanzijas un gribejuschi projam braukt, bet wagonōs ne-
tikuschki laisti, bijuschi nokawejuschees; tadeht nehmuschi sirgu par naudu
un aifbraufuschki pa Widsemes leelzeku. Dtrā deenā Schihds dabon
sinat, ka minets biketneeks jau atpakal, bet bes Schihdeetes. Dabuja
sinat kur schis ir, un ar S. pagasta preefchneeka un S. pagasta
teefas peefchbetaja palihdsibu fanem zeet' un nowed pee S. pagasta
teefas. No mineta preefchneeka un teefas wihra ari rakstis bija lihdsi
suhtits, is kura bija redsams, ka biketneeks bija mehginajis behgt, bet
tat fakerts. To wihru, kas Schihdeeti bija zehlis pahr Daugawu,
augschā minets teefas-wihrs bija ari aifsuhtijis pahrklausichanas deht.

Uš Schihda suhdhibu pag. teefa jahka klaušchinat, kur biketneeks
R. Schihdeeti un mantas lizis. Ja, schis neleeds, bet isteiz ka uš
Schihdeetes luhgšchanu, lai palihdsot schai pee kristichanas, to esot
wedis pee R. draudses luterā mahzitaja lai kristi. Tas nepeenehmis,
tadeht wedis tūrpāt pee Kreemu mahzitaja, tas ari nepeenehmis bet
dewis padomu lai wedot uš Rigu pee Bismarka (laikam pee bifkaba).
Schis to turejis par gruhti isdaramu; mineti mahzitaji palihdsibu ne
kahdu nesneeguschki, tadeht no R. dšellszela stanzijas palaidis Schihdeeti
weenu paschu uš Rigu, — lai kristi kas grib — un pats atbrauzis
atpakal. No mantahm schis nesinot ne tā. Kad prasija, kur Schih-
deete warot buht atrodama Rīgā, winsch ari to — ko gan nedomajahm
— isteiza.

Pahrzehlejs pee Daugawas isteiza, ka mantas Schihdeeti naw
bijuschas, bes ween kahdi pahrs aifšaini. Bet noklausichinataji no schā
pahrzehleja wahrdeem nokehra, ka tas pee mantahm ir sinatajs.

Nu pagasta teefa ne ko zita newareja saprast darit, ka tik schos
divus paturet pee fewim un raudsit leezibas sadabut un pahrliezinatees,
waj wifs tas notikums simejahs uš nodomatu kristichanu jeh uš zitu
ko? Drihs ari peerahdijahs, ka tā ir gan bijis. Pa tam Schihdi bija
aifsteiguschees uš Rigu un isbehguschko, gandrihs 20 gadus wezu Schih-
deeti, kas warbuht kristoscha Bismarka tik ahtri nebija warejust atraf,
sinamā, no augschmineta biketneeka usrahdita trakteeri fanehmuschki uš
uš mahjahm atweda. Ari mantas kahdi dabuja, kura netahku to
Schihda dšihwolla uš kahdas kuhinas bijust apflehpta, un kura pateesi
bija wairak ne tā par simts rublu mantibas.

Pag. teefa schos divus wihrus, ka pashtamais zilwekus, tuskal
atlaida uš mahjahm.

Kahdas domas teefahm buhs par scho leetu, tas janogaida. J. St.

Semite, tā laštajeem jau sinams, zaur dšuntšlunga, barona
fon Firds laipnibu un zaur pagasta ruhpihu ir ihpajcha sahle preefch
teatra israhdischanas un weefigahm fanahschanahm eetaisita. Nu mums
atnahf sina, ka teatra isrihtotaji, ko sinotajs uštrā par deefgan spehzi-
geem, jau ilgu laikū esot noguruschi un ne tā ne-israhdot, par ko
Semiteeki un winu kaimini esot wifai noslumuschki. Winsch luhds
redafziju, lai ta nahlot starpā. — Nu kas tad ir, Semites wifneeki?
Waj newareet schihš behdas nowehrsi? Noufejuschees Zuhš jau gan
nu buhseet. Jeb waj seltenites grib atratees? Ko neekus — efeit
kawaleeri un usmudināt tahs ar laipnibu gan jau tad atkal buhs labi.
Uš wifu wihši „Balt. Semf.“ zeen. laštaji preezasees par fnahm, ka
Semites teatris atkal dimd, ka tam kads gabals israhdits labam no-
luhkan, warbuht nespehjoscheem studeneem par labu.

Peterburga. Kahdai tureenes fewwai usnahlfuchas jobu sahpes.
Kur bijuse, kur nebijuse eeronahs otru fewwina, kas fewi ušlawē par
pahrak leelu puhschototaju un šau, ka winai isdeweēs dachū labu zil-
weku is nahwes-nageem israut. Sabu flimā kausahs uš brihnischki

dfeedetaju un beidsot luhdi, lai ta ari par wimu apschelojotees. Tas ir neeks, es Dewi us ahtru rofu isbedeschu, atbild puschlotaja. Dfeedetaja panem wara-witriola gabalus, usleek flimajai us sobeem un leek muti ar wihna-spiritu isskalot. Bet tawu behdu! ar sobeem fasilimuscho wajadseja pehz pahris deenahn us flimnizu aiswest, jo wehlal israhdi-jahs, ka ta ar wara-witriolu sagistejusehs.

Mastawa. „Pet. List.“ sino, ka 25. oktobri apzeetinata kahda jo leelala sabeedriba, kas nadarbojusehs ar 25-rublu palat-lajischanu.

Odesa. Tureenes polizisti un lauku schandarim ir pehz ihpajcha nolehnuma ar 6-reij schaujameem rewolwereem apbrumoti.

Kalifja. Sompolino meestina dshwojot tagad schihdeete, kas 110 g. weza un wehl pee tam esot pee pilna prahla un spirtuma. Wina peemiht pee sawas 80 g. wezas meitas, kuras behrnu-behrni ari jau esot 16 g. wezi.

Ljubartowa. (Ljublines gub.) Beidsamas deenas Ljubartowas aprinki willi leelds baros eeraduschees, kas semneekem lopus sapleh-dami loti leelu schahdi padara. Pat ari weens traks wills kahdu semneeku un behrnu schahschah eesfreedams saplehjis, ta ka maj zeribas us at-weseloschanos.

Helsingfors. tagad studeere, ka „P. S.“ sino, pa wijam 1064 studenti.

Tiflisa. Kahdam tureenes kaufmanim kluwa nesen ar pastu kasts peesuhitis. Nesinadams kas kasta atrodahs, kaufmanis mehginaja to prahitigi attaisit un atrada ka ta ar pulweri pildita un eesch ta bijusi lahmeta pistole. Uswillis pistoles gailis bijis ar schnori pee kastes wahfa peestiprinats, ta ka zaur to buhtu deesgan leela nelaiime ware-juje notift, ja kasis nebuhtu prahitigi attaisits.

Mosira. (Miniskas gub.) Mosiras aprinki peles pee kartupekem un fatnehm loti leelu schahdi padarijuschas. Pee kartupekem ween pa-darita schahde sneedjotees lihdi 18,000 rublu.

Politikas pahrsfats.

G. M. Rigá, 6. nowembrí. Ari gada-zetorschnu mainischahs, ka leelahs, kahdu wahrdinu runa lihdi pee politiskas zela-rahdi-ghanas, jo lihdi ar flapjo rudeni dascha laba fatarjeschanahs ir palikusi flahbenala. Ta ari Angli fahf jau zeret, ka nebuhschot ja-eet kara ar Afganistanu, un tas gan peerahda, ka wini scho tishscham usfahkto strihdu labprahf redsetu ar labu islihdinatatu. Bet gala nespehdami paredset, wini tatschu fataisahs us karu. Redsetim, ko pawafars nefih. — Ari Turku robeschahs fazelichanahs un sleplawibas-breesmas leelahs druzjin remdejuschahs, bet nobeiguschahs wehl nam. *Sazehlu-schees Rumelijas Bulgari jeb injurgenti kahda kausa saguhstijuschi 150 Turku jaldatu, bet — it ka par ehreem — Turku walidiba tos at-prasa Kreeweem. Pehz Berlines lihguma Rumelijas naudas-buhshchanas jawalda kahda no wisahm walstihm eezelamai komitejai, bet Bulgari no tahs ne ka negrib dsirdet, wini tikai Kreeweem ustizahs, un scheem deesgan eemeela, nodoschanu janemischanu paturet sawa roka, lihdi Rumelija teem buhs famakajusi tos 23 milj. rublu, ko muhsu kara-spehts, tur lahtribut un walidibu nodibinadams, ir patehrejis. Strihdu leeta ar Greekem, ka jau sinants, Franischnu walidiba usfahkusi darbotees; kamehr tai no Kreewu walidibas ir peesolita palihdsiba, ta-mehr Angli leedsahs, te peedalitees, bet wini mehginaschot sultanu pamudinats, lai ispilda Berlines lihgumu. Alasch wehl ta pate kupschu-politika! Pa tam muhsu Kungs un Keisars issazijis, ka Winesch wehlejahs Berlines lihguma pilnigu ipildischanu. Ari Austrijas walidiba tahda gara issazijusehs, jeshchu ta schini leeta naw til swabada no paschigeem zenteeneem, ka Kreewija. — Midhats Pajcha eezelts par Sirijas gubernatori, ka laudis runa ar Anglu gudribu, jo ar schi wihra palihgu wini zere panahf sawu pahrewaru Afijas-Turzijá, kas tikai eespehjams, kad tur eewed, tos pahrgrosijumus, ko wini is-domajuschi.

Pehz scheem wispahrigeem peesihmejtumeem apluhkosim ihjuma fatru walsti sewischki, ka pats par sewi protams ar sawu tehwiu, ar Kreewiju usfahdami. Preezigas sinas ir atnahkuschas par muhsu eeshjemes andeli un ruhpneezibu. Ar tahm stahwot loti labi, ko ihpajchi ari Nowgorodas un Rarkowas leele wafaras-tirgi peerahda. —

Finanzministeris nobomajis Walidibai list preekscha, kahda wihf Walstis eenahschichanas maretu pawatrot. Gribot daschas nodoschanas pawatrot (ka leelahs, tad tas nefihmejahs wis us galwas-naudas wairoschanu). Tad wehl esot nodomats eezelt komisiju, kas lai isstrahdatu projektu, ka daschu gubernu robeschahs pahrlabojamas un kahdas gubernas no jauna buhtu zetamas. Walidichanas siná tas nu gan buhtu wajadfigs, jo daschahs weetas ir loti ne-apakas robeschahs. — Ar zitahm walstihm muhsu Walidiba schim brihsham stahw laba fatichana, kad atrehtina to stahpu ar Turkeem un aplinkus ar Angleem. — Grafs Schuwalows (suhinis Londoné) bija Lwabidija pee Keisara Majestetes un no tureenes at-pafat zetodams bijis Wini un Pesté (Ungarijas galw. wils.), ar tureenes politikas wihreem daschas shtas leetas islihdinat. — Austrijas walidiba parlamenta runajusi par sawu politiku Kreewu-Turku kara-lajka. Ta ir tahda, ka lasitajeem jau sinams: Austrija gribejusi usuret Turzijas patstahwibu un ja tas nebuhtu eespehjams, to pasargat no Kreewu pahrspehla. Tadehl wina ari eenehnuft Boiniju un Herzegominu (nesin, waj preeksch sewis, waj abas, ka kahdu naudas-papthri spartase, usglabahs preeksch Turkeem). Zik winai schi baitu-politika makfajusi, mums jau sinams. — Tagad Keisars Bosneescheem v., kas pret Au-striju turejuschees, ir pasludinajis amnestiju t. i. politisku grehku pee-doschanu, ja wainigee atgreeschahs. — Wahzijá ne kas naw no jauna notizis. Sozial-demokrati gandrih jau apipeesti un zitahs semes tee ari ne-atron laipnu usnemichanu. Ir Leipzijas uniwersitete israidijuse daschus studentus, stahp teem ari Kreewus, kas ar sozial-demokratu zenteeneem nodarbojuschees. — Keisars jau tik tahl atspirdsis, ka pa dalai usnemichot walstis darischanas. — Franzija pasaulés istahbe jau nobeigta. Gambetta, ko tur par nahkoscho presidentu usluhko, sawa organa republikas un tamlihdj istahdes pretineekem behterejis leelu garu sprediki, kura tas tos par tehwsemes eenaidneekem nosauz. — Melaike keisara Napoleona dehs isdoschot leelu awisi, kura gan repu-blikai nestrahdashot pretim, bet sekmeschot Bonepartu sozial-demokratiskos zenteenus. Us kahdahm domahm nenahf wakas-wihri! — Wezais Garibaldis Italeeschus usajizina, lai mahzahs schaut, ka nepaleek launa, kad buhs ja-uswar 100 gadu eenaidneeks (Austrija). Teescham duhschigs wezis, schi Italijas sauzeja brihwibas-bahs, kas gruhtaki ne ka jeb kuresch eeguwees warona-lawrus. — Spanijas kehina sleptawa Montafi noteefats us nahwi.

Atbildes.

J. D. — J. Us Zuhu suhdhibu, ka sawas 14 eksempl. nekahrtigi dabonot, eespedizija atbild, ka ta Zums tapat ka ziteem alasch lahtitigi suhtot. Waj nebuhs waina pee pasta? Teuhstoschos numerus peesuhitih.

A. E. D. Tas nu gan naw teefa, ka ar semneeku mahsham warot tapat pehz brihwa prahla darit, ka p. p. ar kahdu namu. Tur juhsejam loti misjees, jo semn. mahjas inomojot un japhredonot ir ja-eewehro ihpajchi likumi (agear list.), kurpretim namu war pahrbot pehz patilichanas. — Atlihdinatichana par ehlu buhwi titai tad jamajka, kad ta norunata. Te isschliw kontraktis. Kadehl Zuh labaki ne-ee-wehrojot, kas par scho leetu „Walt. Semf.“ jau rahtits? Waj tad nu to paschu leetu lai wasa diwi: un trihstahrtigi.

GI. Zuh sawu „schelmszinnu torreis behrud atstahjuschi.“ Laikam Zums nefas nebuhs pretim, ka mehs wimu schoreis atkal p. kurwi atstahjam. Neba wisi dsjeti war eet laudis.

H. E. — B. Ka skolotaju lone aprehkinama, Zuh atradijeet G. Mathera likumu krahjuna, lp. 147, § 10 un isslaidr.

A. A. — Leepaja. „Ja semneeki sawas wajadhibas no sawas mahju-weetas ne-aijeet tahfaki ne ka 30 werstes, tad tee to war darit un war eet bes pajes un teem ne kahda pase nefj zita kahda parahdichana nefj sime tad naw janem.“

„Bes pajes lates pagasta lojeltis war eet 30 werstes tahkuna no sawa pagastia robeschu kuras lattras weetas.“

Ta stahw Kurf. pases-likumu 2. peesihmejtuma un isslaidr. pee § 5 (G. M. L. fr. lp. 39) un kamehr schee likumi naw atzelti no pascha Runga un Keisera, kamehr tos neweens nebrishf pahrelahpt. Ja Zuh suhdhibos-weetas wirsneeziba zitadi dara, tad schelstojatees pee angstikas walidibas, kas bes schaubichanahs spreedih pehz teefas un tainibas.

A. E. E. — fód. Zuh suhdhibu pilnigi peenemam un kas wajadfigs peesuhitihim. War rahtieem pateizamees un gaidam us ziteem, ka Zums eespehjams.

H. E. — rg. Визкомръ, Ков. 796. Ir mums ir sinams, ka Keischeem amishu naw, bet ko tur lai dara! Zuh suhdhibu sarastito suhtijumu newarant wis nodulat.

A. B. un D. J. — re. Loti noschehtojams, ka no til leela pagasta dsird klajas nekahrtibas pagasta pilna sapulze. Ko tad tee maser lai dara! Ka Dun-daga schini sind mirds wihoi tautai par god. — waj winas mahsa tai newarelu pafat dsichtes? — Us Zuh suhdhibu jantajeeneem atbideseim it ihf: 1) Wasis likumi tehwan til pat maj peerehtina behrnu nosceegumus, ka behrneem atkal par tehwu grehtiem naw

jazeesj. 2) Nofeegumi, ko padarijuschi behrni, kas lihsj 12 gadeem wezi, wineem ne- teet peerehkinati, tad tee pee-auguschi. 3) Sodu ispididichana un spehls ne- nomezofahs. 4) Tai teefai, kas arestu peepeedufi, tilai fiamds gadijums ir brijw to pahwehst naudas-strahpe. Turpretim augstata instanze, uf fahrtigu juhshbu, to latru reisi war pahwehst, it la winau ir ta wara, to pa wisam atzelt.

Ruds. Pet. Pateizamees firtnigi par loti jauko un loti derigo rakstu: „Muhfu gruntneekem“, ko pehz eespehshanas drihs usnemfim. — **Pataules radishanahs un attihstichanahs**, ta finists ifstrahdajums, ar stahsteem newar kontureeret us goba-algahm, tadeht la tahs tilai par scheem peefolitas un ihstajeem kontureentem knapinatn teefbas, kuru deht wini strahdajuschi. Pateizamees laipni par atkawschannu, to isleetat pehz patifshanas, ja tas newar kontureeret, bet tatschu to ne- waram peenemt. Tas naw weenas deenas un lesns, bet gruhts un ruhpgi isbarits darhs, un latram kreetnam strahdneekam peenahshahs alga. Tadeht to tilai tad islee- tafim, ja Juhš nemsit attihstichannu preti, tilai luhgtum atbildet, la Juhš to weh- latees. — Sirinigas labdeenah!

P. St. — D. Juhfu teizamo rakstu usnemfim, bet nedusmojatees kad tas warbuht til ahtri nenotils, jo wejakeem manuskriptem ir preeshkroka. Sirds deij aif preeta redhot, zil naigi muhsu tautas-dehli sah! art rakstneezibas-lauka.

Marajam. Ministera nolehnumms, jaunektus suhtit us ahrsenti, lai tur pawairo jawas jainneezibas-finibas, simejshs tilai us tahdeem, kas augstikolas pabeiguschi.

Gr. K. — Pl. Pateizamees un isleetafim.

J. G. — A. Bil labprah! Jums ari lihsjetum, tas mums tomehr naw ee- spehshams, jo mehs tatschu newaram usnemtees lauschu-gahdataju darbus, kas tad awisi rakstih! Iskludinat awifes, la to wif mehs darht, kam tahda skolotaja wajaga.

M. S. — Egypte. Nebijam wis dabujuschi, bet luhdsam ari beigas atsuhit, zitabi newaram usnemt. Siriniga sweizinaschana!

Wisjaunnahs finans un telegrami.

G. M. Rigā, 7. nowembri. Echi mehn. peektaja, pehz pusdeenahs, Italias tehniisch Humberts lihsj ar tehniineeni eebrauja Neapeli, kuras eesfihwotaji tos ar dehfigu preetu sanehma. Peepechi tahds zilwels usbrula tehniinam un to kreisaja rotā weegli eewainoja ar duntshana-nasi. Ministeri Raioli weegli eewainoja kreisaja zifla. Tani pahsch azumirkli tehniisch slepkawam swehla ar sobinu uf galwu. Slep- kawu ministeris nolehtris pee mateem un uf pehdahm nodewis wattihm. Wini sauz Johann Passamante. Pee ismelleschanas wunsch issajihis, ta ne lahdoi beedribai nepee- derot, bet wunsch tehniisch newarot eeredset. — Turku walibai peenahshahs finans, la dumptis Maledonija pateletot alasch jo plashahs; tas sneedjotees jau pah! Desaliju un Epirus.

Andeles-finans.

(Zenas te usdotas pehz naudas-lurja, 17. nowembri).

Wini (par birlawu): krona 46 lihsj 48 rub., brachta 35, dreibanta 25, dreibanta brachta 18, Bernawas muischas-dreib. 50, Bern. dreib. 44, Bern. brachta 36 r. **Wini-schfflas** (par mužu): krona 10 1/4—10 3/4 rub., preeshk elas (108 mahz.) 8 rub. 10 kap. **Labiba** (par pudu jeb 40 mahz.): Rubsi, schahweti (120 mahz.) 90 kap., 118 mahz. 88 kap., 116 mahz. 86 l. **Meeschri:** dimtanschu (110 mahz.) 90—95 kap., 6 lanschu (104 mahz.) 93 kap. **Mujsa,** schahwetas (70 mahz.) 67—68 kap. **Kweeshi,** loti labi, par 21 1/2 garnizi 4 rub. (wahja andele). **Schdamas-leetas:** zuhlas gata par 20 mahz. 230—250 kap., schahweta 3 rub. 80 kap., sweests 6 rub. 20 kap. **Sahls:** smalka farlana 9 rub. 50 kap., smalk. baltā 9 rub., almina sahls 10 rub. **Siltes** (par mužu) 10, 12, 14, 16, 18, 20 rub. **Mafas:** 6 rub. 50 kap. **Lapu tabahs** (par birlawu): melnais 20 rub., bruhnais 19, gaischi bruhnais 18, zigaru tabahs 30 rub., machorta 18—20 rub. **Ratu-smehre** (par pudu): eeshshemes 2 rub. 40 kap., Belgijas 2 rub. 80 kap. **Degets** (par pudu) 2 rub. **Trahns** (par pudu) 6 rub. 50 kap. **Petroleum** (par pudu): Amerikas 3 rub. 10 kap., Kreemu 2 rub. 80 kap. **Dselis** (par defmit pudem jeb birlawu): Finu kaitis ds. 22 rub., Kreemu ds. 18 rub. **Ecepes** (par pudu): Peterburgas dsellenas Schulas, 5 rub. 20 kap., raibas I. fortes, 4 rub. 80 kap., II. fortes 4 rub. 20 kap. **Rigas Briegera** I. sort., dsellenas 4 rub. 60 kap., II. sort. 4 rub., raibas I. sort. 4 rub. 20 kap., II. sort. 4 rub. **Swes** (par pudu): tauhu 7 rub. 80 kap., palma 7 rub. 70 kap., sterines (stehreles) 11 rub. 30 kap. **Zufurs** (par mahzimu): galwu 3. (rafinabe) I. fortes 17 kap., II. fortes — kap., smalkais (hawana) 14 kap. **Kafaja** (par mahz.): pehrtu 58—64 kap., Kubas 52—58 kap., Laguara 48 kap. **Tehja** (par mahz.) 1 rub. 20 kap. ur wairat, ka ta forte.

A. Wischnewsky,
(Rigā, Rungu-eela Nr. 18.)

Par finu. Pag. am. wihru jelschanas-leeta „Rigas Lapa“ mums ir aibide- jusi. Maf ruhmes deht mehs schini swariga leeta pret-atbilbi dosim nahskochā numurā.

Atbildoschais redaktors un isdewejs: **G. Mather's.**
No jensures atwehlets, Rigā, 7. nowembri 1878.

Sludinajumi.

No Biktu pagasta waldes
teet wif pee Biktum peederigi, ahruhs pagasta dshwodami, 21 gadu wegumu sa- sneeguschu pagasta lozekli usajinati, 13. no- wembri sch. g., pulkstn 10. no rihā, bej- mitneeku (Delegirte) wehleschannu deht Biktu muischā sapulzetees. Re-atnahshahsee tils ar weenu rubl. strahpeti.
Biktis, tani 20. oktobri 1878.
Pag.-wezafahs **J. Wazzi.**

Pateiziba.

Wifahm eestahdehm, beedribahm un zeen. tautescheem, kas Rigas Latweeschu beedribai 10. gada-swehtkds 28. oktobri sch. g. ir issajijuschi apswiezinaschanas un laimes wehleschanas zaur deputateem, zaur raksteem un telegramahm, beedriba zaur scho issafa sawu dsili sajustu pateizibu.
Rigas Latweeschu beedribas wahrda:
Preeshkneeks: **K. Kalninsch.**
Rakstu-wedejs: **A. Grinnupp's.**

Kursjemes beedriba pr. bishkopibas.
Kahrtiga sapulze 16. nowembri, pulkst. 11, Zehra sahle.
Deenas-kahrtiba:
1) Referats par Rigas Latw. beedr. 10 g. pahshw. swehtkeem.
2) Referats par sawastichanas ar issahdes komiteju un Rigas Latw. beedribu, III. issahdes doht.
3) Saimneezibas jautajumu issaidroschana un sarunas par bishkopibu.
Weesem, ari seeweeshcheem, brijw pee- balitees. **Presidents: G. Mather's.**

Sem peenehmigeem nolihgumem pahrdodami
Schahdi grunts-ihpafschumi un nami:
weena leelaka muischa, pee Kursjemes Leelupes — zena 100,000 rub. f.;
weena maja muischa, pee Daugawas, jautā apgabala — zena 35,000 rub. f.;
nami, Celsch-Rigā, kas eenejs 7 lihsj 8 procentes slaidr. eenahshanas;
weens namu-apriklis uf Katrines-dambja, uhdena tuwumā, ar 4300 kwadrat-afihm leelu grunti — 15,000 rub. f.;
weens grunts-gabals pee Peterburgas schofejās, ar weefnizi, frogu, smehti, jaunu dshwojamu-ehku, kopā 68 puhrawetas leels — zena 25,000 rub. f.;
weens grunts-gabals ar dshwreena-pahrdotawu, bodi, eebrauzamū-weetu un wirti, pee Kalnzeema-jela;
weens namd, Ahgeistalnd, ar 335 kwadrat-afihm leelu grunti — zena 1100 rub. f.;
weens grunts-gabals ar 3 jauneem nameem, Atgafes tuwumā, 4 werstes no pilsehtas, pretim lehgerim — zena 1650 rub. f.;
weens namd Majoros, netahlu no kuga-laipahm — zena 1800 rub. f.;
buhwplatschi, pee Palisades- un Amotu-eelas — zena par kwadrat-af 2 lihsj 6 rub. f.;
buhwplatschi, pee Aleksandera wahrteem;
buhwplatschi, pee Kalnzeema-jela, ne tahlu no Saju-muischas stanzijas;
weena weefniza ar eebrauzamū-weetu, Wehrmana dahra tuwumā.
Kapitaleem isgahda labus angus un droshu weetu uf droshahm netu- stofschahm mantahm.

A. Wischnewsky,
Rigā, Rungu-eelu Nr. 18.

Rustona Proktora loko- mobiles un garainu kutamās maschines.
Rauschenbacha stiftu kutamās maschines.
Nichterā sijeju kutamās maschines.
Bakera wehtiktu maschin.
Eksetu maschin, arklus re.
Superfossiatns pahrdob
Zieglers un beedr.
Rigā, pilsehtas Raklu-eela Nr. 6.

F. W. Grahmman
Rigā.
Nikolai-eelā blakus frehlneeku dahrsam
lehgeris un iistahde
no wisadas fortes
jemt. maschinehm un rihkeem.
Superfossati un ma- schinu eka.

augst- un majatgradigi ar peefolita labu- ma apgalwojchannu, tā kā ari kati-mehsti un wisadas zitas lautsamin. maschin. rihki.

Wilkenmuischā,
Limbashu - Katrines draudse,
war peeteitees, kas prot weenu wezu, ar sirga ipeshu dshenamū kufamū machini kataifit, jeb grip to pashu pirkt. Turpat ari pahrdodama weena wehtichanas maschine, wezas alus muzas un zits bruhicha inwentars.
Zaur scho pasinoju, ta es **Zaun-Pee- balgā** sawā bodes-mahjā ari
bekereschannu
esmu eetaifihis un apsolu wifem, kas pee manim pirks maifi, jeb pastelehs, pehz eespehshanas wifu uf to labako idarit.
Oktobri 1878.
K. Sewans.

50 rubl. pateizibas algu
ismahshs Barlawas Polwarias - muischas rentneeks Andrejs Baltaus (Witebskas gub.) tam, kas dos slaidras finans par wina, nakti no 20. uf 21. okt. nojagteem 2 dselteneem sirgeem, ar bruhni mahleteem dselshasu wah- geem un wifu aishhgumu.
Abi sirgi no wideja leeluma, latrs 70 rubl. wehrts.
1) 12 gadu wezs, ar rehti kreisaja patalas lahja.
2) 9 gadu wezs, ar masu baltuminu peerē, apahsch frehpehm.

Agenturas- un komifijas-kantoris
no
A. Wischnewsky
Rigā, Rungu-eelā Nr. 18,
usnemahs wifadu jemkopibas raschojumu pahrdoschannu par mehrenahm jenzahm.